

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
tkrat natisona,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
vsačila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odpre reklama-
cije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reisorstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se prídene
primerna pošna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nebrankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
oceno pošne knjige
se ne vračajo.

Četrta skupščina

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Kranji.

Prelepe binkošti, ki nam tako živo predstavljajo milo spomlad v najlepšem evetličnem krasu, binkošti, katere človeka z nepremagljivo silo vabijo, da ako le more, prime za potni les ter gre radosten uživati prekrasnih darov, s katerimi nas mila rodnica baš v tem času tako bogato obdaruje, binkošti — najboljši prazniki v letu — minole so! Končane so tako tudi razne slavnosti, ki se prirejajo najraje v tem času.

Naj pa so končane slovesnosti, naj so umolknili radostni glasovi sijajne slavnosti in utihnili navduševalni govori, koje smo slišali v čednem gorenjskem mesteci, ki se je te dni obleklo v najlepšo praznično obleko: vtis, kojega smo prejeli za časa našega bivanja v starodavnem Kranji, ostane za slovensko učiteljstvo trajen, neizbrisljiv! Kako pa tudi ne bi, ko nas je slavno meščanstvo v resnici sprejelo s pravo slovansko gostoljubnostjo, s prirčno bratovsko ljubeznijo, kakoršne nismo nikdar pričakovali. Slava zato vrlemu in probujenemu prebivalstvu lepega gorenjskega mesteca, slava posebno dičnemu ženstvu, slava občinskemu zastopu in društvom starodavnega Kranja!

Vže ko smo se pripeljali na kranjski kolodvor, presenetil nas je radostno preprijazni sprejem pripravljalnega odbora, katerega so pri pozdravljanji gromeči topiči krepko podpirali. Uvrstivši se — bilo nas je prišlečev okoli 50 — podamo se s predsednikom „Zaveze“, gosp. dr. Tom. Romih-om, na čelu čez most proti mestu. Unkraj mosta pričakuje nas slavni mestni zastop kranjski s svojim gospodom županom, čitalnično društvo z načelnikom, požarna bramba v praznični opravi in bralno društvo. Društva so imela razvite zastave.

Ko se čakajočim približamo, nagnejo se zastave in gromoviti živio-klici nas pozdravijo. Ustavivše se, nagovori nas župan, čast. gospod Karl Šavnik, blizu tako-le:

Vihrajoče zastave, katere je razobesilo starodavno mesto Kranj, naznanjajo Vam veselje, da si je „Zaveza slov. učiteljskih društev“ zbrala gorenjsko metropolo za svoje letošnje zborovanje. Meščanstvo kranjsko pač dobro vé, koliko vredna je dobro urejena ljudska šola, da je temelj srečnemu rodbinskemu in državnemu življenju; zato z navdušenjem sprejema odposlanca ljudskih učiteljev iz vseh slovenskih pokrajin, da se posvetujejo o sredstvih, kako povzdigniti narodno šolstvo ob jednom pa tudi proslavljati učitelja narodov, prvaka pedagogov J. A. Komenskega! Dobro došli torej v starodavnem Kranji!

Za prirčen ta pozdrav se predsednik „Zaveze“, gosp. dr. Romih, gosp. županu in meščanstvu iskreno zahvali tako-le:

Preblagorodni gospod župan!

Slavno meščanstvo starodavnega mesta Kranj!

Prijetno iznenadjen nad krasnim vsprejemom, katerega ste nam priredili, in odgovarjaje presrečnemu pozdravu preblagorodnega gospoda župana štejem si v prijetno dolžnost, izreči v imenu „Zaveze slov. učit. društev“ najjiskrejšo zahvalo Vašemu preblagorodstvu in zbranemu slavnemu meščanstvu.

Ta veličasten vsprejem je „Zavezi slov. učit. društev“ v dokaz, da smo na pravi poti, a bode nam tudi v spodbujajo, da bodemo po tej poti še dalje hodili in neumorno delovali v prid izročene nam učeče se mladine, v prid mile naše domovine. Naše delovanje bode odslej še vstrajnejše, ker vidimo priznanje našemu delovanju, ker vidimo, da ima slovensko učiteljstvo tudi dokaj prijateljev mej slovenskim razumništvom, katero ga hoče podpirati pri njegovem delovanju. Tovarišice in tovariši! Pozdravite svoje prijatelje in zakličite burni živio preblagorodnemu gospodu županu — živio! živio! živio! in trikratna slava slavnemu meščanstvu starodavnega mesta Kranj — slava! slava! slava!

Zavezniki so pritrdili z gromovitimi živio-klici obljubam svojega predsednika.

Čitalnični predsednik gospod notar Viktor Globočnik doše „Zaveznike“ potem tako-le govori:

„Čestiti člani učiteljske zaveze!“

Dovolite mi, velecejenjene dame učiteljice in čestiti gospodje učitelji, ki ste iz širne naše slovenske domovine došli v naše mesto zborovat in posvetovat se o svojih stanovskih zadevah, dovolite mi, da Vas tudi jaz kot predsednik naše „narodne čitalnice“ prav presrečno pozdravim v imenu ravnomenovanega društva, in vsled posebnega pooblastila tudi v imenu drugih pri Vašem vsprejemu sovdeleženi narodnih društev, namreč našega bralnega društva in naše požarne brambe.

Narodne čitalnice in sploh narodna društva imajo med drugim tudi velevažno nalogo, da pospešujejo po svojej moči narodnost, da vzbujajo narodno zavednost, in utrjujejo pravo rodoljubje v svojem okrožji. Zato pa se narodna društva veselijo nad vsakim, ki se jim skaže prijaznega pri zvrševanju njihovih namer ali jih celo podpira. In kako bi se mi danes ne veselili, ko dobajajo v našo sredo cvet narodnega učiteljstva, ko dobajajo k nam najboljši naši prijatelji in podpiratelji. Kajti Vi niste le odgojevatelji nežne naše mladine v tem oziru, da jej bistrite um ter blažiti srca, ampak Vi ste tudi odgojevalci mladih rodoljubov, našega narodnega naraščaja, kateremu v sree vsajate živo ljubezen do lepe domovine, do milega našega naroda. In zatorej vzbujate v narodnih naših sreih najjiskrenejše simpatije in navdušeno pozdravljajo Vas narodna društva.

Pa tudi naše narodno ženstvo noče zaostajati, kadar gre za stvar, katera je v ozki zvezi z napredkom našega naroda, in naše čitalnične dame in vrle rodoljubke pripravile so Vam, čestiti gostje, male cvetlične darove, katere blagovolite iz njihovih rok*) vsprejeti v znak splošnih naših simpatij.

Dobro došlo torej narodno učiteljstvo! Na zdar!“

Temu pozdravu odzove se podpredsednik „Zaveze“, gospod Jarnej Ravnikar, blizu tako-le: „Nas iz treh slovenskih pokrajin semkaj došlo slovensko učiteljstvo navdaja posebno veselje, videč, kako preprijazno in navdušeno nas pozdravlja in sprejema slavno prebivalstvo tega imenitnega starodavnega mesta. Prepričani smo o staroslovanski gostoljubnosti in neupogljivem rodoljubju kranjskih stanovancev — zato še tem rajše prihajamo k Vam. Ob enem naj se pa vrli meščanje kranjskega mesta tudi prepričajo, da ne pri-

*) Med temi besedami izročila je gospodičina Mimi Omersa našemu predsedniku dr. Romih-u prekrasen šopek.

hajamo sem samo iskat vedrila, temveč da „Zaveza“ goji najblažji namen: povzdigniti slovensko ljudsko šolstvo, ki je prvi in najimenujtejši temeljni kamen prosvete sleharnega naroda. Za vse te krasne in nepričakovane ovacije pa izrekam v imenu zbranega slovenskega učiteljstva in sicer v prvi vrsti čestitim damam, dalje slavnemu občinskemu zastopu in zastopnikom društev kranjskega mesta ter vsem vrlim prebivalcem tega mesta najiskreneje zahvalo! Živeli!“

Burni Živio- in Slava-klici so pritrjevali Ravnikar-jevi izjavi; mej tem pa je krasen venček kranjskih gospic obdaroval tudi došle zaveznike z nežnimi šopki najlepših cvetk.

V drugič se uvrstimo ter korakamo — naprej požarna bramba trobentaje svojo koračnico, za-njo društva in občinski zastop in potem došli gostje — nakreber v mesto, katero se je ogrnilo v najlepše praznično obleko. Raz hiš, ki so bile deloma z vencu olepšane, plapolalo je brez števila zastav, seveda v ogromni vočini slovenskih in cesarskih. Na celem potu skozi mesto so nas prijazno pozdravljali, iz hiše Florjanove pa so nas nežne roke obsule s prekrasnimi cvetkami.

Dospesvi do Majer-jeve gostilne nam je pripravljalni odbor odkazal stanovanja, kjer smo potem odložili svojo prtljago ter se očistili potnega prahu.

Med došlimi gosti pa se do večera ni ničesar drugega govorilo, ko o presijajnem in velikanskem sprejemu, kojega nam je narodno pobujeno, vrlo meščanstvo kranjskega mesta tako gostoljubno pripravilo. Slava mu!

Slavnostna beseda v proslavo Komenskega

ki se je imela vršiti še le v nedeljo, morala se je iz tehtnih vzrokov prestaviti na soboto.

Zbrali smo se torej v ta namen okoli 8. ure zvečer v prostornem in lepo ozalšanem vrtu Majer-jeve gostilne. Žal, da nam je vreme nagajalo, tako da smo se morali kmalu umakniti pod streho, katero je prijazni in previdni gostilničar za ta slučaj nalašč dal postaviti. Ko bi nam bilo vreme prizaneslo, bil bi se slavnostni večer še vse bolj obnesel tako pa se ga mnogo občinstva ni moglo vdeležiti, ker je prostora zmanjkalo.

Vkljub temu pa je bilo nad 200 vdeležencev in se je vršil vspeored prav točno in povoljno.

Pričela je koncert vojaška godba 17. pešpolka s Titl-ovo „Ouverturo po slovenskih napevih in temu še pridjala jeden komad. Potem so pevci in pevke zapeli s spremljanjem godbe prav navdušeno in točno dr. G. Ipavčevo „Zavezno“, ki je našla med občinstvom navdušen odmev, se je morala ponoviti.

3. točko vspeoreda rešil je nadučitelj g. Franc Praprotnik, kakor je pri njem to navada, kaj izvrstno, tako da je njegov slavnostni govor poslušalec kar vnel. Bila mu je pa zato tudi neprikršena burna pohvala, katera je živo pričala, da je govornik v sreih svojih poslušalcev zadel pravo struno. Znabiti podamo govor v celoti o drugi priliki. To pot nam prostor in čas tega ne dopuščata. Da nam poročilo preveč ne narase, hočemo sknpno povedati, da je vojaška godba vse svoje točke vspeoreda rešila kaj lepo in točno ter si zaslužila obče pohvale, koja ji je tudi bila v obilni meri.

Radostno nas je iznenadila gospodičina Anka Osana s svojo deklamacijo S. Gregorčičeve pesmi „Vrlemu možu“. Tako more govoriti ženska — nežno čisto, kakor je značaj ženstva; neprisiljeno v naglašovanji, govorjeno po prirodnem glasu. Brez vseh okrasov, ki naj bi vnmali poslušalca, a je vendar navdušen, da mu duša vspلامي.

Tudi gospa Jhan-Omanova, ki je deklamovala Fr. Gestrin-ove „Tri noči“, pesen nalašč zloženo v spomin 300-letnice rojstva pedagoga velikana Jana Amosa Komenskega, je svojo težko naloga rešila kaj vrlo. Umela je popolnoma izraziti v deklamaciji vesele in tužne dogodke, o katerih pripoveduje pesen. Pogodila je povsod pravi glas, zlasti v drugem in tretjem oddelku, v katerih pesnik tako živo slika trpljenje Komenskega.

Tužni-duhomorni čut, ki odmeva iz globočine ožaljene duše preganjanega človeka trpina, izražala je deklamovalka, kakor da čita nezgode iz lastnega srea, iz dogodkov svojega življenja.

Obema deklamovalkama so izrazili poslušalci glasno pohvalo s ploskanjem in burnimi Živio- in Slava-klici.

Če še končno omenimo, da je učiteljski pevski zbor pel dr. Gust. Ipavčevo skladbo „Ob rojstveni tristoletnici Jana Amosa Komenskega“ vrlo dobro, tako da jo je moral ponoviti, menimo, da smo zadostili časnikarski svoji dolžnosti gledé na „slavnostno besedo“. Poročilu dostaviti nam je le srčno željo, da učiteljstvo slovensko vselej in povsod posnema svojega mojstra, duševnega velikana J. A. Komenskega, čegar kreposti nam je slavnostni govornik tako bujno naslikal, v človeko- in rodoljubji, v vstrajni delavnosti, sploh v značajnosti, in prepričani smo, da bode potem naša stvar napredovala, naš stanovski ugled se krepil, mi pa v pravi bratovski vzajemnosti navdušeni krepko in složno zvrševali vzvišeno svojo nalogo! V to pomozí Bog!

Zborovanje delegatov.

Seja upravnega odbora, ki bi imela biti v soboto po prihodu, odložila se je radi slovesnosti pri sprejemu, ki so precej dolgo trajale, na nedeljo ob 6. uri zjutraj. Pri tej seji, ki je bila v mestni dvorani, vzelo se je na znanje delovanje direktorija od zadnje seje ter so se določili poročevalci za zborovanje delegatov. Posvetovalo in sklepalo se je tudi o predlogih, kateri naj se stavijo v imenu odborovem delegaciji. Seja trajala je jedno uro.

Ob 8. uri vdeležili smo se „Zavezniki“ svete maše v farni cerkvi, od koder so se podali delegatje k zborovanju v čitalnično dvorano. Zbralo se je 46 odposlancev, kateri so zastopali 19 učiteljskih društev, 7 društev ni bilo zastopanih.

Ob 9. uri otvori predsednik, gospod dr. Romih s kratkim pa prisrčnim pozdravom do navzočih zborovanje delegatov. Potem prebere tajnik gospod Slane imena odposlancev, predsednik pa poroča o stanji in delovanji „Zaveze“ v minolem letu. Temu poročilu povzamemo, da šteje „Zaveza“ 26 slov. učit. društev po Kranjskem, Štajerskem in Primorskem s 1124 člani svojim udom. Iz poročila blagajnikovega pa, da je društvo imelo 237 gld. 52 kr. dohodkov, 188 gld. 26 kr. izdatkov in 49 gld. 26 kr. prebitka.

Poročila se vzamejo na znanje.

Na poziv predsednika poroča še gospod Nerat o stanji zavezinega glasila „Popotnik“ tako-le: Po sklepu upravnega odbora dne 8. decembra 1890, prevzela je „Zaveza slov. učiteljskih društev“ z novim letom 1891. društveno glasilo „Popotnik s vsemi aktivi in pasivi v svojo last, založbo in upravo.

Sklep ta vzela je delegacija v Trstu o binškoštih 1891. na znanje ter tako potrdila odborov ukrep. „Popotnika“ 1. številka 1891. leta razposlala se je v 1200 iztisih med slovensko učiteljstvo a po 4. štev. se je število odbiralateljev določilo na 816, ki so kot naročniki list vsprejemali celo leto. Razun tega se je „Popotnik“ pošiljal 24 listom v zameno, 12 sotrudnikom in 3 društvom brezplačno, tiskal pa se je v 930 izvodih.

Zasluzek tiskarne za tisk in papir znašal je . . . . . 1300 gld. 40 kr.

Drugih troškov (nagrado uredniku, upravitelju, pisateljem, davek, tiskovine, poštnina, itd.) bilo je . . . . . 730 „ 79 „

Torej skupaj troškov . . . . . 2031 gld. 19 kr.

Dohodki pa znašajo:

Vplačana naročnina leta 1891 . . . . . 1777 gld. 99 kr.

Za uvrstke . . . . . 136 „ — „

Vplačana zaostalina . . . . . 125 „ 30 „

skupaj . . . . . 2039 gld. 29 kr.

Razun tega še je prišteti aktivam zaostalo naročnino leta 1891 s 723 „ 90 „

tako da bi, ko bi dotični prejemniki lista storili svojo dolžnost, lahko bilo 732 gld. prebitka v poravnanje prevzete pasive.

Poročilo se vzame na znanje in določi se sledeči vspeled za glavno zborovanje: 1. Pozdravi. 2. Realije, poročevalec dr. Romih. 3. Rezolucije o nadzorništvu obrtnih šol in o meščanskih šolah po Slovenskem. Predsednik poroča potem, da se je upravni odbor odločil za 3 sekcije, namreč:

I. Sekcija za priprave v proslavo 100letnice Slomšek-ovega rojstva.

II. Sekcija za šolsko vrtnarstvo in

III. Sekcija za razna učila.

Priporočaje delegaciji, da ta ukrep odobri, predlaga predsednikom za sekcije I. gosp. Franca Praprotnika — Mozirje, za sekcijo II. gosp. Ribnikarja — Logatec in za sekcijo III. gosp. Nerat-a — Maribor. Se vsprejme s pristavkom, da sekcije prično takoj svoje delovanje, ko predsedniki razglasijo načrte, po katerih se bode imelo delovati.

Poslovni red za glavno zborovanje sprejme se, kakor se je določil za prejšnja zborovanja. Tudi gledé na letne doneske od članov „Zaveze“ sklene se, da naj ostane pri starem.

Kar se pa tiče določitve časa prihodnji skupščini, predlaga g. Janko Štrukelj — Sežana, naj bi se skupščine „Zaveze“ vršile v glavnih počitnicah.

Temu ugovarja gospod Porekar povdarjajoč, da slovensko učiteljstvo z ozirom na sedanjí red gledé na počitnice nima niti jednega dne skupnih glavnih počitnic, ker se pričnejo na Štajerskem počitnice še le, ko so na Kranjskem in Primorskem vže nehale.

Gg. Ribnikar in Jelencec podpirata Štrukeljev predlog, gosp. Janko Likar pa želi, da naj se skupščine ne vrše nikoli o praznikih, ker so mnogi učitelji kot orglarji v takem času navezani na dom in se torej zborovanj pri najboljši volji ne morejo vdeležiti. On stavi predlog: Naj se upravni odbor pooblasti, da izbere za prihodnji glavni zbor v to najprimernejši čas v glavnih počitnicah in sicer o delavnikih. — Ta predlog se tudi od druge strani podpira ter končno obvelja.

Volitev upravnega odbora, ki se je potem vršila, imela je ta-le izid:

Gospod Vojteh Ribnikar — Logatec, predsednik, gg. dr. Tomaž Romih in Jarnej Ravnikar, podpredsednika, gosp. Ivan Lapajne, blagajnik, gg. Armin Gradišnik in Peter Repič (Unec), tajnika. Odbornikom se izberejo gg.: Franc Kocbek, Anton Porekar in Franc Praprotnik za Štajersko, Luka Jelencec in Marko Kovšca za Kranjsko, Kristijan Bogatec, Ivan Krajunik in Peter Medvešček pa za Primorsko.

Ker je bil s tem dnevni red dokončan, zaključí predsednik zborovanje delegatov.

O glavnem zboru poročamo prihodnjič.

Kakó naj učitelj vzbujá in pospešuje zanimanje prostega ljudstva za šolo.

Spisal Anton Kosi.

(Konec.)

Kako pa je mogoče delovati ljudskemu učitelju razven mladinske vzgoje in pouka še na drug način na to, da pridobi sebi in šoli potrebno veljavo v prostem ljudstvu? Tú je neobhodno potrebno, da se odlikuje narodni učitelj s čistim, plemenitim in jeklenim značajem, ki kot izobraževatelj prostega naroda vedno in povsod postavlja sebe v vzgled dobrih del: beseda njegova naj se zmerom lepo sklada z njegovim dejanjem.

Bodi torej občini, v katerej živiš, v vseh stvareh lep vzgled, kaži jí, da si značajen omikaneec, ne pa veternjak, ki postopa in dela danes tako, jutri zopet dru-

gače, kakor ravno nanesejo razmere! Od učitelja se po pravici zahteva, da izreja značaje; kakšni značaji pa bodo iz mladine, ako učitelj gledé na značajnost daje slab vzgled? Ne morem si kaj, da bi ne postavil tu sem besed, koje je napisal večzaslužni naš tovariš Fr. Jamšek na 161. strani „Uč. Tov.“ za leto 1883; „Omahljiv, nezanesljiv in ustrašljiv učitelj ni mož; tisti, ki bi vsakemu rad prav storil, kakor oni oče sè svojim sinom na oslu, — tudi ni vreden tega častnega imena; najmanj pa ga je vreden oni učitelj-vzgojitelj, kateri svojo mater, svoj narod zataji, samo da doseže svoj namen. Tak učitelj naj od samostalnih in zavednih ljudij spoštljivosti ne pričakuje. Zrno ljudstva bo značajnega učitelja — moža vedno bolj spoštovalo ko veterinjaka, in ko bi bil ta drugače tudi zmožnejši od onega. Le značajnik more živeti tudi po smrti, kajti: Čas je veter, ki pleve razpihava in le zrnje pušča“.

Da govorim zopet o dobrem vzgledu, po kojem se naj odlikuje učitelj proti šolski občini, naj omenim, da nimam v mislih tu samo osebe učiteljeve, nego učiteljevo družinsko življenje sploh. V učiteljevej hiši vladaj najlepši mir, ljubezen in jedinstvo, skratka: učiteljevo obiteljsko življenje bodi občini živ vzgled pravega zakonskega življenja. Res je, da pri tem ni odvisno vse od učitelja-soproga samega, nego da igra tu važno ulogo tudi učiteljeva soproga.

„Naj gleda, kdor za vsel se veže,
Da srce k srcu se prileže,
Je zmota kratka — dolg je kas.“

Tako nemški pesnik velikán. Ali pa uvažuje ljudski učitelj v odločilnem trenutku tudi vselej resnico teh pesnikovih besed? Žal, da moramo to vprašanje zanikati. Učitelji sklepajo često zakonsko zvezo z osebami, katere bi prijale vsakemu drugemu, le učitelju ne. Da take družice potem ne pomagajo učitelju „biti občini svoji dober vzgled“, umé se samo po sebi.

Torej tudi to je točka, koje nikakor ne smemo prezreti, ako razpravljamo vprašanje o učiteljevem ugledu in njegovej veljavi pri prostem ljudstvu. „Blagor učitelju, kateri ima pridno, izobraženo ženo, od katere ljudje le dobro govoré; gorje pa učitelju, kjer je nasprotno.“

Nadalje je za povzdigo ugleda narodne šole tudi velike važnosti razmerje, katero vlada med učiteljstvom jednega in istega zavoda. Neprijazni odnošaji in prepiri med tovariši ne škodujejo samo posameznikom, nego celemu stanu in neposrednje tudi narodni šoli. „Jaz poznam tri žreblje v rakev učiteljevo: prepir s stanovskimi tovariši, razprtije z neposrednjimi predpostavljenci in nesloga s soprogo“ (Diesterweg.) Tudi z domačimi dušnimi pastirji in z duhovščino sploh je živeti učitelju v miru in spravi, ako hoče povzdigniti veljavo zavoda, na kojem deluje. Saj pa tudi zahteva soroden delokrog, da se duhovnik in učitelj lepo razumeta ter skupno postopata ondi, kjer gre delovati v prosep naše mladine in milega nam naroda. „Tako sporazumljenje in skupno delovanje pa se v sedanjem času tako lahko ne doseže“ — beremo v „Popotnik-u“ na str. 357, letnika za 1883 — „kajti različni nazori o današnjem šolstvu v tej zadevi na jedni strani včasih različno vplivajo, na drugej strani pa se hrani poprejšnja odvisnost učitelja od duhovnika še v pretrdnem spominu. Velika je gotovo pridobitev sedanjega časa, da učitelj ni vnanje odvisen od župnika, vendar pa še ta neodvisnost ni nobedna ločitev šole od verstva; istotako ne pomeni nikakor sovražnega stališča šole proti veri in cerkvi. Obžalujemo občino, katera nima v svojem duhovniku pravega prijatelja in zdatnega podpornika šole in kjer učitelj v duhovniku ne more najti takšnega prijatelja.“ Poslušajmo, kaj piše o tej zadevi v jednom svojih pastirskih listov nepozabni naš Slomšek: „Ako čuva dušni pastir šolo kakor punčico v očesih, tedaj cvete in zori mladosti cvet znanosti.“

Radi tega naj bode — bratje — šola vaša očesna punčica, in kakor je bil naš Zveličar vedno pri učencih, tako naj bodo učenci cvetni vence, s katerim se vsikdar lepšate^a.

Ker je poleg duševnega blagostanja skrbeti vsakemu človeku tudi za materialno ugodno stanje in ker živimo v času, ko se pravi, da človek le toliko velja, kolikor ima, zato bodi tudi vsakemu učitelju skrb za izboljšanje svojega gmotnega stanja.

Stalni dohodki učiteljevi so kaj pičli; ž njimi učitelju pri najskromnejšem življenju in pri največji varčnosti ni mogoče svojemu stanu primerno živeti; treba je torej, da si učitelj skuša zavoljo samega sebe in zavoljo zavoda, kojemu služi, izboljšati z različnimi dovoljenimi postranskimi opravili materialni svoj položaj. Primerna opravila za to bi bila po mojem mnenju: orgljanje, privatno poučevanje, občinsko tajništvo, prodajanje drevesc iz lastne drevesnice, izdavanje kakih koristnih knjižic itd. Učiteljeva skrb bodi tudi, da zavaruje sebe ali svojece na življenje.

Na tak in sličen način bode se dalo učitelju slabe svoje gmotne razmere vsaj nekoliko izboljšati; kajti žalostna in neovrgljiva resnica je, da učitelj — naj si bode drugače še tako vnet in marljiv v svojem poklicu — slabo imponuje, ako ga tare siromaštvo; slabo gmotno stanje ovira učitelja v njegovem stanovskem poklicu, pa tudi v javnem družbenem delovanju.

Materialno dobro podprt učitelj more tedaj mnogo uspešneje delovati za povzdigo ljudskega šolstva ko pa oni, ki živi v manj ugodnih gmotnih razmerah.

Ako hočemo nadalje, da uživata učitelj in njegova šola pristojno spoštovanje in ljubezen ljudstva, je neobhodno potrebno, da ljubi učitelj narod in da mu je iz sreča udan. „Ljubezen vznjaja zopet ljubezen“ pravi pregovor. „Kako pa boš narod ljubil, ako ga ne poznaš, ako ga le poznaš po vrhu, ako ne pogledaš v najbolj skrito in notranjo stran njegovega življenja“. (J. Jurčič.) Ljudski učitelj, kateremu je odkazan delokrog v sredi prostega naroda — naj se seznaní kolikor mogoče temeljito z narodnimi šegami, navadami in običaji; umeje naj vse narodno dejanje in nehanje. Pri raziskavanju življenja narodovega našel bode razumen učitelj mnogo gradiva, na koje mu bode potem z uspehom pripravil svoje poučevanje v šoli.

Greift nur hinein in's volle Menschenleben,
Ein jeder lebt's, nicht Vielen ist's bekannt
Und wo ihr's packt, da ist's interessant.

(Goethe.)

Velike važnosti je tudi to, v kake družbe učitelj zabaja, in koga si v prijatelje izbira.

Tudi tu mu bodi naloga, da se druži in občuje le z ljudmi čistega značaja — s poštenjaki. „Sag mir, mit wem du umgehst, dann will ich dir sagen, wer du bist“ velja tudi tu. Važno je tudi to, kako se učitelj v družbah véde; neprimerna šaljivost in razbrzdana veselost se nikakor ne strinja z vzvišenim učiteljskim poklicom. „Ljudskemu učitelju nikakor ne pristoji, da bi bil pokrovec vsakemu loncu in zabela vsakej juhi, da bi razveseljeval in zabaval vsako družbo^a.“ S tem pa ni povedano, da se naj učitelj povsod in vselej resno in gravitetično véde, nikakor ne! Naj se veseli in raduje — véasih tudi z narodom, s kojim živi — a ohrani naj pri tem vedno primeren takt. V različnih društvih, v koje navadno zabaja, stori lahko razumen učitelj tudi neposredno mnogo za blaginjo narodne šole. Tu se vrti govornica mnogokrat o šoli in šolskih stvareh. Ali se ne ponuja pri tem prisotnemu učitelju najlepša prilika, da poda društvu v pravem času par primernih pojasnil o tem ali onem? Gotovo! Vedeti mora le, kedaj mu je govoriti, kedaj molčati, da z besedami, govorjenimi o neugodnem času, stvari ne škoduje, mesto da bi ji koristil.

^a) Ivan Tomšič v „Uč. Tov.“ 1883, pag. 33.

Konečno mi je še omeniti, da je za prosep in povzdigo ljudske šole tudi to zelo velike vrednosti, ako se učitelj po mogočnosti trudi tudi zunaj šole za omiko odraslega ljudstva. Razne kmetijske družbe, bralna društva itd. ponujajo učitelju dokaj ugodne prilike, da se s priprostim narodom poučevalno pogovarja. Tudi po raznih prostemu namenjenih časnikih in knjigah naj poučuje učitelj narod o vzgoji in kolikor toliko tudi o šolskih stvareh. Kaj primerno bi tudi bilo, ako bi si učitelj prizadeval, pridobiti stariše za šolo s primernimi poučnimi sestavki, koje bi naj sprejemala naša velezaslužna družba sv. Mohora v svoje knjige, ki romajo v toliko in toliko tisoč iztisih po mili naši domovini ter najdejo pot tudi v najrevnejšo hribovsko bajto. *)

Končam z besedami imenitnega nemškega pedagoga, ki je dejal: „V tem smo vsi jednih mislij, da **omikano** ljudstvo šole ne more zaničevati. Šola! skrbi torej za dobro in zdravo omiko, in ljudstvo s priznanjem ne bode zaostajalo!“

*) Lep namen, pridobiti stariše za šolsko stvar ima tudi brošurica „Stariši, podpirajte šolo!“ koju je izdal leta 1889 pisec teh vrstic. Nokoliko izvodov te knjižice še ima na prodaj nje izdajatelj v Središči, komad po 7 kr.

Po deželnih zborih.

(Dalje od šte. 9.)

Po kratkem odmoru poprime besedo član deželnega odbora, dr. vitez Schreiner, zagovarjaje vse predloge. On povdarja, da ravna dež. odbor z ozirom na drugo narodnost v deželi popolnoma objektivno, naj si tudi nima ta nobednega zastopnika v odboru. Dež. odbor ni stavil predloga 4, katerega Slovenci napadajo s pravo mero prekoračujočo strastjo. Dež. odbor se je sè svojim poročilom odzval le naročilu dež. zbora in je ž njim samo izrazil sodbo dež. šolskega sveta. Če se toliko govori o pouku v nemščini, pride to od tega, ker ima dež. šolski svet največ povoda tožiti o nedostatkih pri pouku v nemškem jeziku. Ne iz nemško-narodnega, ampak iz veleavstrijskega stališča se želi, da se na spodnjem Štajerskem na nemški jezik bolje ozira. Kar se dež. odboru z ozirom na predlog skoraj na neparlamentaričen način očita, ni opravičeno. Očitanje pa, da dež. odbor krši postavbe, mora se odločno zavrniti. Ko je še govornik opetno osvetlil svoje stališče z ozirom na član 19 drž. zakona, končal je povdarjajoč, da bode dež. odbor predlog 4, ako se bode vsprejel, zvrševal tako, da se postava ne bode kršila. (Odobranje na levi.)

Za vitezem Schreiner-jem govori poslanec Robič tako-le:

Visoki zbor! Da moj neposredni predgovornik (Schreiner) sprevidi, da še nismo izgubili vse mirnodušnosti, zato hočem s šolskimi zamudami začeti. Visoka vlada naj prevdari, ali bi ne kazalo stvar tako urediti, da bi se kaznouvaje šolskih zamud povsod na isti način vršilo. Način, po katerem se sedaj šolske zamude pri okrajnih šolskih svetih kaznujejo, je jako različen in je vsega pomilovanja vreden. Mislim pa, da je vse to visoki vladi dobro znano, in torej o tem ne bodem dalje razpravljaj. Gledé na letno poročilo pa rečem, da sem z največjim obžalovanjem v njem ugledal opombo: „da ima pouk v nemškem, kot drugem deželnem jeziku dovolj vspcha“, tako pravi letno poročilo za leto 1889/90 deželnega šolskega nadzornika za ljudske šole, „temu ne zadostuje le spretnost v néenji, temveč pred vsem je treba tudi dobre volje. Žal, da se pri marsikaterem učitelji pogreša oboje, zlasti pa zadnje“. Gospoda moja! Prav močno obžalujem, da je mož, ki je drugače čudovito delaven, sedaj, ko odstopi, zagnal kamen v slov. učiteljstvo. (Posch: Gotovo je to zaslužilo!) Neki poslanec mi kliče: Gotovo je to zaslužilo, jaz pa trdim — in jaz sem imel 18 let s šolo opraviti — slovensko učitelj-

stvo tega ni zaslužilo! (Dobro, dobro na desni).

Gospoda moja! Kdor pravično in trezno sodi, tisti mora pripoznati, da so na spodnjem, kakor na srednjem in zgornjem Štajerskem prav dobre in slabejše šole, to je povsod tako; ako je pouk v nemškem jeziku pomanjkljiv, pomanjkljiv je gotovo tudi v drugih predmetih. (Dobro na desni). Dobre volje torej gotovo ne manjka, pač pa, kakor se je v prvem odstavku povdarjalo, znabiti spretnosti v poučevanju.

Visoki zbor! Nadalje še opozorim na to, da je poročilo dež. odbora o ljudskem šolstvu popolnoma jednostransko.

Vže moj predgovornik je omenil, da govori le o pouku v nemškem jeziku; jaz pa pogrešam v njem tudi sodbo o nравоverski odgoji. (Prav dobro na desni). To je gotovo dovolj važna stran ljudskega šolstva in zakaj se to niti s črkico ne omeni!

Poročilo pravi dalje, da je moral dež. odbor svoje obžalovanje izreči, ker so vspehi v nemškem jeziku tako nepovoljni. Ob koncu pa pravi dež. odbor, da, če bi učna uprava samosvestno, z dobro voljo in odločno svoj smoter zasledovala — dobre volje ji pač ne manjka — tedaj bi se nedostatki pri tem učnem predmetu kmalu odpravili.

Da dobre volje vladi nikdar ne manjka, mi pač ni treba nadalje razpravljati. Mi smo vedno in pri vsaki priliki opazili, da je vlada na Vaši strani. (Oho! na levi).

Nadalje moram še spregovoriti o tem, kar je dejal neposredni moj predgovornik (Schreiner) rekoč: „Da smo mi nepristranski, tega nam ne morete odreči“. Da, pred dvema dnevnoma ste pokazali, kako ste nepristranski, ko niste priustili, da bi bili na postajah po čisto slov. zemlji tudi slov. napisi. (Dobro na desni). Tako ste nepristranski! Nadalje, gospoda moja, sem imel mnogo priložnosti videti in izvedeti, kako ste nepristranski tam, kake so šole tam, kjer ste jih po raznih slučajih dobili v svoje območje. Kake so te šole po čisto slov. krajih, kjer sta dostikrat le 2 ali 3 učenci nemške narodnosti! Takoj od prve ure se otroci vže

v nemškem jeziku poučujejo. (Čujte! na desni). Mislim torej, da vse dovolj priča, koliko je vaše hvalisanje, da ste nepristranski, vredno! — Sedaj pa še o nasvetu, ki ki se nam je predložil. Priznati moram, da je predlog, ako se kar tako pogleda, prav nedolžen, in kdor ne pozna razmer na spodnjem Štajerskem, ta bi moral roki skleniti in reči: No, kaj pa najdete v tem predlogu? V tem oziru tudi grofu Stürgkh-u, ki naših razmer ne pozna, nočem ničesar očitati in sem celó uverjen, da on za-se misli, da je hotel s tem predlogom res kaj dobrega doseči.

Gospoda moja! V tem predlogu se bere: „za nemški pouk posebno zaslužnim učiteljem se naj iz zaklada deželnega šolskega sveta davajo nagrade“ — kaj je to? Kako naj to umemo? Kaj se vendar ve — še danes je brati v časopisu — da so se neki groši — nočem jih natančneje imenovati, na spodnjem Štajerskem kaj pogostokrat rabili, pa le-ti sedaj vže usihajo, in zato je treba za take učitelje drugih grošev priskrbeti. (Prav dobro! na desni). Jaz pa sem prepričan, da slov. učiteljstvo po teh groših ne bode segalo, ono bode svojo dolžnost storilo, ne da bi sprejemalo grošev!

Poslanec dr. Sernee pravi, da se mu ne vidi primerno, usiljevati dež. zboru narodnostnega vprašanja in razburjati javno mnenje baš sedaj, ko treba rešiti socialna vprašanja. Slovenci vendar ne bodo odjenjali od opravičenih svojih terjatev.

Posl. Posch izjavi, da bo glasoval kot zastopnik občin za predloge učnega odseka. Gornještajerski krčmarji kot vinski konsumenti se ne morejo več sporazumeti s spodnještajerskimi vinogradniki, ampak prisiljeni so posluževati se posrednikov. Sploh pa se postavi govornik v štajerskem dež. zboru na isto stališče, katero zavzimajo Čehi v češkem dež. zboru.

Ces. namestnik govori o raznih predbacivanjih dež. šolsk. svetu. Trdilo se je, pravi bar. Kübeek, da se poučujejo slov. otroci od prve šolske ure v nemškem jeziku. Če je res v čisto slovenski šoli učitelj, ki vže v prvem

hipu poučuje otroke po nemško, potem naj pusti svoj poklic; kajti učitelj, ki občuje z otroci v jeziku, kojega ne razumejo, nima pojma o svoji nalogi! — Nj. ekscelencia razpravlja dalje, da se očitajo možu, za šolstvo jako zaslužnemu, razne pregrehe čisto po krivem; govorniki, ki so ga napadali, najbrž niso prečitali celega poročila, kajti tam se bere, da se poučuje na 201 slovenskih šol tudi v nemščini kot učnem predmetu, in sicer s povoljnim vspehom razum. šolskih okrajev Vransko, Šoštanj in Slov.-Gradec. Za splošno obsodbo vseh slovenskih učiteljev se pač to ne more smatrati. Poslanec za Graško okolico lotil se je vprašanja, o katerem se je do zdaj govorilo k večjemu le na tihem, in se je, morda po okoliščinah spoznalo tudi na tihem za pripravno. Vendar pa opozarjam, da učitelju, če je sposoben mož, ni treba poprijeti se skrajnosti. Tedaj, ko je bila leskovka še dovoljena, prišel je nekje v neko šolo učitelj, ki je vrzel palico skozi okno in zlomil leskovko; deloval je na istem zavodu brez teh skrajnih sredstev 20 let, in otroci so bili pridni in so se lepo vedli pod njegovim vodstvom. Na opazke poslanca Bärnfeind-a odgovori namestnik, da se je tam, kjer so

bile prošnje za oprostitev od šole primerno utemeljene, tem prošnjam tudi ngodilo. Kar se tiče šolskih razmer v celjski okolici, se bode stvar preiskavala. Gotovo se okrajnemu šolskemu svetu celjskemu ne more očitati, da je Slovencem nasproten. Če je res kakega šolskega nadzornika skrb le za pouk v nemščini, za drugi pouk pa ne, se mora to pač obžalovati. Nadzornik, ki tako tolmači svoj poklic, ni več nadzornik; kajti tedaj nima pojma o svoji nalogi. V opombi nekoga predgovornika se očita vladi germanizatorska tendenca. Take tendence ni! Deželni šolski svet je državni urad, njemu je naloga, držati se zakona in vse drugo mora storiti prej, ko postopati tendenciozno in agitatorično. Naglašati morem le, da ima tudi ta urad nalogo, gledati na to, da se ugodi pravici in zakonu; gledati pa mora kot državni urad, da se spoštujejo njegove naredbe in zato zahvalim lahko čislanegega poslanca spodnještajerskega, da je tako povzdignil spoštovanje do avtoritete. Se-li spoštovanje do avtoritete posebno povzdiguje, če se v deželnem zboru reče: „Meni ne imponira dež. šolski svet!“ odgovor na to vprašanje prepustim vis. zboru. (Odobrovanje.) Predlogi šolskega odseka se sprejmejo.

Pedagogiški razgled.

Šolska statistika kneževine Bolgarske leta 1891.

Ministerstvo prosvete v Sofiji izdalo je pred kratkim knjigo pod gornjim naslovom, iz katere posnemamo sledeče podatke:

Narodnih (ljudskih) šol bilo je skupaj 4.193, nad njimi 1009 za dečke, 116 za dekleta in 3069 za oba spola. Na 1000 prebivalcev pride 1.33 šole. Učeče se mladine bilo je 269.314, med temi 196.615 dečkov in 72.699 deklet. Na 1000 prebivalcev pride 85.38 učencev (62 fantov in 23 deklet). Učiteljev bilo je 4998, učiteljice 945; skupaj 5943. Proračun (budget) za narodne šole je dosegel svoto 4½ milijona levov. Srednja plača učiteljev je 800—1000 levov na leto. Ljudske šole imajo po 2 do 4 oddelke (tečaja) a „klasna učilišča“ (podobna meščanskim šolam imajo po 4—7 razredov).

Takih šol je 192 (115 za dečke, 45 za dekleta in 22 za oba spola). Učencev je bilo 9517, a učenk 2614; učiteljev pa 591. Proračun za te šole dosegal je blizo 1 milijon.

Po narodnosti in veri bilo je seveda največ bolgarsko-pravoslavnihi šol; potem 1327 turskih ljudskih in 22 „klasnihi“ šol (medresétov). Židovi (večinoma Španjoli) so imeli 39 ljudskih šol in 4 „klasne“. Grki 46 ljudskih in 14 „klasnihi“, Armenci 11 ljudskih in 2 „klasne“, protestanti 11 ljudskih in 4 „klasne“, katoličani tudi 11 ljudskih in jedno „klasno“.

Plače učiteljev na „klasnihi“ šolah so od 1200 do 1600 levov. Statistika za srednje in strokovne šole bode pozneje izšla. Pokazala bode razmerno gotovo ravno tako ugodne podatke, kakor so gore na-

navedeni; kajti za šole storita bolgarska vlada in narod, kolikor le mogoče, tako da more obči napredek prosvete v mladi kneževini vsakega iznenaditi. —é—

Havajsko šolstvo.

Havajsko otočje šteje 8 večjih, plodovitih in 13 manjših pustih otokov v severni polovici Tihega oceana, meri 17.000 *km*² in in ima 80.000 prebivalcev. Po tem raztresenem kraljestvu razširile so se šole z glavnega otoka v razmerno kratki dobi. Začetkom drugega desetletja tega veka začel se je kralj z nekajimi svojimi imenitnimi podložniki pridno učiti in pisati. To je vzpodbudilo druge. Najboljše iz dorastlih dijakov pošiljal je za učitelje na razne vetrove svojega kraljestva. Naval k naukom je bil tako velik, da se je leta 1827. v 900 šolah 52.000 oseb, t. j. več ko polovica vsega prebivalstva vdeleževala pouka. Leta 1832. jih je znalo nad 32.000 čitati, mnogo iz njih tudi pisati. Dandanes je v Lahainalani semenišče, v katerem se vzgajajo učitelji-duhovniki. Tu se vrsti duševno delo s telesnim, kajti gojenci se morajo živiti s tem, da obdelujejo ustavu pripadajoče polje.

Solo obiskovati mora vsak otrok od 6. do 15. leta. Zanimiva je naredba, po kateri oni,

ki ne znajo čitati, ne samo ne dobodo javne službe, temuč se tudi ženiti ne smejo.

Vse kraljestvo je razdeljeno v 23 šolskih okrajev. Vsak okraj ima svojega nadzornika, ki ne nadzoruje samo pouka, temuč upravlja tudi imetje posameznih šol. Vsake tri mesece mora o tem poročati predstojnim uradom. Nedelja in sobota sta prosti.

Šole se delijo v tri vrste: 1. primarne (common schools), v katerih se poučuje v domačem jeziku; 2. angleške šole z angleškim učnim jezikom in 3. nezavisne šole, na katerih se poučuje v obeh jezikih. Tem pripada tudi šola v Lilque-u na otoku Havaji, kjer se poučuje nemški in angleški. Za otroke imovitejših roditeljev je tudi nekaka srednja šola, ki se (po ulici, v kateri se nahaja) imenuje „Fort-Street-School“.

Protestanski misijonarji so ustanovili blizu Honolulu v Oahu, najimenitejšem mestu vse dežele, šolo Oahu-College“ po uzoru francoskih šol. Tudi katoliški misijonarji so osnovali tukaj več šol, za katere se v Honolulu tiskajo knjige v deželnem jeziku.

Šolsko upravo vodi poseben „bureau“ obstojajoč iz večih članov, med katerimi pa so trije domačimi. Ta „bureau“ imenuje tudi učitelje in ravna s šolskim imetjem.

„Posel z Budče“.

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Dne 21. velikega travna je imelo „Slov. učit. dr. v Ljubljani“ 7. odborovo seje. Volili so se delegatje za letošnje zborovanje „Zaveze“. Ker ima društvo do sedaj le 80 pravih udov bode tudi 8 delegatov odposlalo. Ti so: Gdč. Ivana Praprotnik, gg. Jak. Dimnik, Jak. Furlan in Ivan Krutec, vsi iz Ljubljane. Nadalje gg. Francišek Ks. Trošt, Ig. Karol Češnik — Predoslje, Janez Kuhar — Trboje in Ivan Likar — Barje.

Sklene se, ker se še ne ve kakšen bode koncem leta računski zaključek, za sedaj „Zavezi“ kot letnino 5 gl. na račun poslati.

Prihodnja seja bode še pred zborovanjem „Zaveze“.

Iz goriškega okraja. Zborovanje „učiteljskega društva za goriškiokraj“ vršilo se je 12. maja t. l. na slov. kmet. šoli v Gorici v navzočnosti 36 društvenikov obojega spola (25 moških, 11 ženskih). — Po pozdravu predsednika (g. Tom. Jug), volitvi zapisnikarjev (gg. Princič in in Križman ml.) in odobrenji zapisnika zadnjega zborovanja preide se na drevni red.

I. O pravnih razmerah slovenskega učiteljstva — poročila gospod P. Medvešek. V V svojem poročilu utemeljuje naslednje predloge, katere zbor jednoglasno sprejme: 1. „Učiteljsko društvo naj napravi prošnjo na preslavni e. kr. deželni šolski svet, naj bi blagovolil vplivati in naravnati, da se učiteljske plače povišajo v znišlu § 55. drž. šol. postave od 14. maja 1869“. — 2. „Učiteljsko društvo naj napravi prošnjo na slavni e. kr. okrajni šolski svet v Gorici za draginjsko doklado slabeje plačanemu učiteljstvu za toliko časa, dokler se učiteljske plače ne zboljšajo“. — 3. Učiteljsko društvo naj napravi na visoki deželni zbor prošnjo, da se spremeni točka f) odstavka 2. v § 1. postave od 7. aprila 1864 tako-le: „Pravico voliti imajo: nadučitelji, učitelji in podučitelji ter nadučiteljice, učiteljice in podučiteljice na javnih ljudskih šolah, kar jih je v občini“.

II. O ženskih ročnih delih poročila gospdč. M. Urbančič. V sled predloga blag. g. Fr. Vodopivec-a e kr. svetovalca doposlje se poročilo „Popotnik-u“, da je objavil. Isti gospod naznanja, da je naprosil ggč. P. Fabijani in Baveon, da razstavijo izdelke

žen. roč. del, katera naj si učiteljstvo ogleda po zborovanju v bližnji sobi. — Izdelki so bili res lepi. —

III. Poročilo odseka za opis okraja, oziroma volitev jednega uda v isti odsek. Gospod P. Medvešček naznanja, da je doslej opisalo ali obljubilo opisati svojo šolsko občino 27 gg. voditeljev; 38 pa se je z naznanilom ali pa molče odpovedalo opisovanju. — Gospod predsednik predlaga in priporoča, naj se opis zvrši. Gospod c. kr. svetovalec je mnenja, da se mnogi voditelji zato niso lotili dela, ker menijo, da ima vsakdo opis tako prirediti, da bi bil kar za tisk primeren. Priporoča, naj vsakdo poskrbi, da nabere kolikor mogoče veliko tvarine, če tudi jo ne uredi v celoto. — Zbor sprejme predlog ter podaljša obrok do 1. septembra t. l., da do tedaj vsakdo dopošlje, kar bo izdelal. V odsek je izvoljen g. A. Širok.

III. Volitev poverjenikov k IV. zborovanju „Zaveze“. Pred volitvijo obravnaval se je predlog, da naj se iz društva izbrisejo društveniki, ki letnino dolgujejo za četiri leta. Predlog se ni sprejel, ampak odložil do letnega občnega zborovanja. Do tedaj je čas, da vsakdo poravnava svoj dolg. Ne bi pač smelo biti nobedne učiteljske moči v okrajih, ki bi ne bila vreden ud našega društva!

Radi gmotnega društvenega stanja izvoli se poverjenikom „Zaveze“ le trojica, namreč: gospd. Ana Osana, ter gg. Fr. Štrnad in P. Medvešček.

IV. Posamezni predlogi in nasveti: Gospod P. Medvešček stavi sledeče predloge, katere zbor sprejme: 1. Spisi — poročila naj bodo društvena lastnina, ne tako kakor je bilo doslej, da je vsak poročevalec poročilo svoje si pridržal. — 2. Plače učiteljicam naj bi bile jednake onim učiteljev. — 3. Društvo naj naprosi slav. c. kr. okr. šolski svet, da bode učiteljstvo dobivalo ne samo dnino, kakor doslej, ampak tudi potnino h krajnim konferencijam, ker iste nadomeščajo okrajno učno konferencijo. — Konečno odgovarja gosp. društveni pevovodja A. Poniž na vprašanje o ustanovitni društvenega pevskega zbora, da se je oglasilo tako malo pevcev in pevk, da ni bilo mogoče ustanoviti pevskega zbora.

Ko se nikdo ni oglasil več za kak drug predlog, naznanja gospod predsednik Tom. Jug s povzdignenim glasom, da je odbor našega društva sklenil predlagati občnemu zboru imenovanje častnim udom c. kr. dež. šolskega nadzornika preblagorodnega gospoda Antona viteza Klodiča Sabladovskega in okr. šolskega nadzornika blagorodnega ces. svetovalca Franca Vodopivca in sicer radi njih zaslug za šolstvo in učiteljstvo. Zbor je s trikratnim „živio“-klicem sprejel jednoglasno ta predlog.

Za letno občno zborovanje določi se dan 15. septembra t. l.

Od Save. O zadnjem zboru učiteljskega društva za celjski in laški okraj poročati mi je prav na kratko. V proslavo Komenskega smo hoteli temu zboru dati slavnostni vtis s tem, da smo postavili na dnevni red točki „petje Komenskijeve himne“ in slavnostni govor v proslavo Komenskega“. K temu važnemu zboru potrudila se pa je priti samo pičla tretjina članov in radi odsotnosti večine pevcev in slavnostnega govornika smo morali izpustiti te dve točki vsporeda in s tem je tudi splaval slavnostni del zbora po vodi. — Gotovo častno za naše društvo!

Poverjenikom za letošnji glavni zbor „Zaveze“ izbrali so se ti-le gg.: Brinar, Gradišnik, Petriček.

Predložilo se je, da naj bi naše društvo prihodnjič skupno zborovalo s šoštanjskim in savinjskim učit. društvom in sicer v Šoštanji. Sklenilo se je, dogovoriti se v tej zadevi z vodstvi teh društev.

—v.

Sv. Pavel v Savinski dolini. Dne 5. maja ob 2. uri popoldne imelo je tukaj „Savinsko učiteljsko društvo“ svoje občno in ob jednem slavnostno zborovanje v spomin 300letnice Komenskega. Iz-za šolskega poslopja vibrala je cesarska zastava. Učilnica, v kateri so se zbrali društveniki, bila je oplešana z ovenčano podobo Komenskega in avstrijskimi grbi.

Gospod podpredsednik pozdravi došle s srčnimi besedami ter predstavi gosp. A. Petriček-a iz Žalca kot gosta. V svojem nadaljnjem nagovoru omeni posebno nezgode, katere so našo cesarsko hišo za dele ter povabi navzoče izraziti svoje sočutje s tem, da vstanejo raz svojih sedežev.

Ko se je zapisnik zadnjega zborovanja prečital in odobril, govoril je gosp. podpredsednik S. Meglič slavnostni govor, kateri je bil vseskozi zanimiv ter je do konca vzdržal veliko pozornost poslušalcev.

4. točka dnevnega reda (Posvetovanje o vprašanjih pri letošnji okrajni oziroma deželni učiteljski konferenciji) se ni mogla rešiti, ker se še vprašanja niso vsem šolam poslala.

Po tem se je vršila volitev novega odbora. Izbrali so se: gosp. Josip Vidie, predsednik; gosp. Anton Farčnik, podpredsednik; g. Karol Marschitz, tajnik; g. Janez Reich, blagajnik; kot poverjenika za prihodnje občno zborovanje „Zaveze“ bila sta izvoljena g. Ivan Zotter in Karol Marschitz.

Končno stavi g. Josip Vidie nasvet, naj se na to deluje, da priskrbujemo v prihodnje krajni šolski sveti nakupovanje šolskih knjig za učence. Gosp. Ivan Zotter želi, naj sosednja učiteljska društva priredijo v teku poletja skupni izlet. G. A. Petriček obljubi, da bode pri prihodnjem zborovanju „Celjskega učiteljskega društva“ v to deloval.

Po zborovanju sešli smo se k prosti zabavi v Dolenji vasi, kjer so se vršile lepe napitnice.

K. M.

Ljutomer. Učit. društvo ljutomerskega okraja imelo je dne 19. maja pri Sv. Križu na Murskem polju svoje zborovanje. Za to zborovanje določil se je sicer Sv. Jurij na Ščavnici; a ker je Sv. Križ središče, napotili smo se tje nadejaje se vdeležiti se tega važnega zborovanja v polnem številu. A tudi danes bilo je navzočih le pičlo število 11.

Gospod predsednik Kryl otvori zborovanje sè srčnim pozdravom. Ko se je zapisnik prečital in odobril, posvetovali smo se o letošnjih konferenčnih vprašanjih:

I. Gosp. Cvahte prične razgovor o II. vprašanji: „Kako je realije obravnati, da bodo jezikovni pouk podpirale in pospeševale“, ter nam pokaže v kratkih potezah, kako on misli to vprašanje obdelovati. Svoje misli še objavi g. Karba, kateri opozarja, da je treba snovi pri realijah dobro premisliti in izbrati, v čem se mnogokrat greši.

II. Ker za 1. vprašanje ni nobenega poročevalca navzočega, poda nam g. predsednik nekaj misli za rešitvo tega vprašanja.

III. G. Schneider poroča o 3. vprašanji: „O vpe-ljavi pokončne pisave in ljudski šoli“. Pri tem vprašanji vnela se je živahna razprava: Predlagalo se je končno, naj bi se v nižjih razredih s to pisavo poskusilo. Nadejamo se, da bodo gg. poročevalci svoje naloge povoljno rešili. Prihodnje zborovanje bode meseca julija gotovo pri Sv. Juriji na Ščavnici. Na veselo svidenje dne 25. junija pri okrajni učit. konferencijski.

Fr. Z.

Koper, dne 31. maja 1892. Učiteljsko društvo za koperski okraj zborovalo se je dne 19. maja v prostorih hrvatske ljudske šole v Buzetu. Zborovanja vdeležilo se je 11 članov, kot gost pa gosp. Šiškovci iz sosednega Voloskega okraja.

Po običajnem predsednikovem pozdravu se k 2. točki dnevnega reda oglašil član gospod Brejšopf ter predlaga, naj se iz tehtnih vzrokov preloži petje raje na kasneje odnosno h kosilu. Obvelja.

3. točka „Slavnostni govor“ gospoda Bogatca, bilo vam je kaj posebnega. Podal nam je omenjeni gospod prelepo sliko iz življenja veleuma Jana Am. Komenskega. Prosil bi gosp. Bogatec, da bi svoj izvrstno sestavljeni govor poslal „Popotnik-u“, kajti to ni kak navaden životopis, ampak globoko pre-mišljena študija.

Zatem prišla so na vrsto razna poročila, ki so pa pri našem društvu skoro vedno jednaka; le gosp. blagajniku je letos nekoliko več ostalo v blagajni, dasiravno so tudi taki udje, ki vže pet let niso plačali udnine.*)

O ustanovitvi „društvenega fonda“ odnosno „slovenskega učit. podpornega društva Komensky“ (kaj lep referat gospoda Karla Mahnič-a) sklenilo se je:

*) Menda tudi radi tega jih ni k zborovanju! Dop.

1. Stvar izročiti stalnemu odboru, naj jo prouči, ter skliče kasneje izvanredni občni zbor. To bode temu laglje, ker imamo v jeseni okrajno učiteljsko konferencijsko.*)

2. To izročiti tudi direktoriju „Zaveza“ po „Zavezinem“ odborniku Bogatecu. Zaveza bi pa morala:

a) vprašati odborništvo „Kranjsko vdovskega društva“ ali ne bi hotelo svoje delovanje razširiti tudi na Primorsko, Štajersko, Koroško, ter staviti pogoje. b) Ako ne bi to društvo hotelo se odzvati temu pozivu, tedaj bi se pozvala vsa druga učit. društva izven Kranjske, naj se izrazijo o tej prekristni stvari, in ako bi bili zadovoljni prestopiti k temu društvu, ki bi stalo pod okriljem „Zaveze“.

3. Ako ne bi šlo tako, tedaj naj se pozove vsa Primorska učit. društva, da skuša ustanoviti „učit. podporno društvo za Primorsko — Komensky“. Ako bi tudi to ne šlo, tedaj napravimo tako društvo za Istro. Drugače pa ustanovi se skoro „okrajno učit. podporno društvo“ za Koperski okraj, pod imenom Komensky.

V novi odbor so bili izbrani: Kristislav Bogatec predsednik, Miroslav Anžlovar, podpredsednik, Ferdo Brejšopf, tajnik, Joso Valentič, blagajnik, Karol Mahnič, pevovodja, Fran Jereb, knjižničar. Zavezini delegatje so: Krist. Bogatec, Ivo Kuret in Karol Mahnič. Pri nasvetih predlaga g. K. Bogatec, da naj društv. stvari sporočeva „Popotnik-u“ društveni tajnik. Obvelja.

Vrhu tega sprejelo se je še poln koš predlogov gg. Bogatca in Anžlovarja, koji pa se bodo gotovo še jedenkrat predlagali pri bodoči (?) okrajni učiteljski konferencijski.

Ker je bil vže dolgo odzvonil poldan in so udje čutili potrebo, da se zborovanje konča, zato se predsednik zahvali vsem prisotnim ter izvrši zborovanje s trikratnim „živio“ na presvitl. cesarja, čemur so se vsi prisotni srčno odzvali.

Ne morem drugače, kakor da vam poročam o „slavnostnem“ obedu. Vrli buzetski narodnjaki okitili so obedno sobano z zelenjem a raz hišo plapolale so zastave. K obedu je prišlo več č. gg. iz duhovščine, mej njimi dva vrla čeha, občinski načelnik in deželni poslanec gosp. Flego z nekaterimi odborniki, dva pravnik: Brajša in Simčič, ter brat predsednika „Zaveza“ č. g. dr. Romih-a.

Proti večeru prišel je tudi gosp. dr. Trinajstič, odvetnik iz Buzeta, ki je bil slučajno zakasnil vlak v Trstu.

Zbrano učiteljstvo prejelo je tri telegrame: 1. gospoda Trinajstič-a iz Trsta; 2. gospoda Mandič-a in 3. gospoda predsednika učiteljskega društva za Volovski okraj, Britkovič-a. „Živio“. V svoji sredini smo imeli pesnika in glasnika: gg. Kalac, dekan Buzetski in vže imenovani Brajša.

Da smo se v taki odlični službi imeli preiz-*) Saj je vže čas, ker od leta 1889. je ni še bilo. Dop.

vrstno je umevno in ni mi treba tega natančneje opisovati. Gosp. dr. Ipavca pesem „O rojstveni 300-letnici J. A. Komenskega“ odpela se je gotovo kakih 20krat. Pelo se je še marsikaj drugega: „Učiteljska himna“ in „Cesarska pesem“. Napitnic navdušenih ni bilo ni konca ne kraja, celo dve ste bili v bratskem českem jeziku.

Gospodi bužetski veljaki pa naj bodo zagotovljeni, da nam ostane 19. maj 1892 še dolgo v hvaležnem spominu, kajti v njih sredini imeli smo se odkrito srčno neprisiljeno, domače, kakor brat pri bratu. Vsa hvala gre tudi gosp. gostitelju Berno Bekar-ju, nadučitelju bužetskemu. Na zdar! F.

Iz novomeškega šolskega okraja. Dne 2. t. m. zborovalo je naše učiteljsko društvo v šolskem poslopju v Toplicah. Predsednik g. Fran Koncilja izrazil svoje veselje nad še precej povoljnimi številom zbranih udov (došla je polovica vseh učnih močij tega š. okraja) pozdravi prav prisrčno vdeležence ter se spominja s toplimi besedami mnogo pre-rano umrlega blagega tovariša g. Josipa Perko-ta, bivšega učitelja v Šmihelu pri Žužemberku. Zborovalci v znamenje sožalja vstanejo.

Ko je zbor odobril zapisnik zadnjega zborovanja, izvolil si je kot odposlanca k glavni skupščini „Zaveze“ gospoda A. Vrančič-a in Zagradca ter gospico Gis. Ekel iz Toplic, katerima naj se potni troški povrnejo.

Na-to čita g. Val. Zavrl, učitelj v Stopičah svoj prav dobro sestavljeni govor o deških ročnih delih. Pred vsem govori o koristi in potrebi, da se kjer koli okolščine dopuščajo vpeljejo deška ročna dela v ljudsko šolo, kar podpira z več izreki najslavnejših pedagogov. Kot smoter temu pouku navaja in razlaga posebno tri točke:

1. Razvijanje in krepanje otroške moči, velike važnosti zlasti za mestne otroke.

2. Prisivljanje telesne spretnosti, velike vrednosti zlasti za kmetijske otroke, kajti na kmetih včasih primanjkuje potrebnih rokodelcev včasih pa — novecev.

3. Pripomoček k pouku v realijah in oblikoslovju izdelujejo si po učiteljevem navodilu sami dotične predmete recimo kocko, prismo itd.

Poročevalce na to pove o pouku samem in sicer omenja a) učnih pripomočkov, mnogo slik orodij, priprav itd. da na poljuben pregled b) učnega reda in c) postopanja pri tem pouku.

Predsednik se g. Zavrl-u na lepem in zanimivem govoru srčno zahvali, čemur skupščina soglasno pritrdi.

G. predsednik potem otvori razgovor o slavljenji 300-letnice rojstva J. A. Komenskega. Po živahnem razpravljanji, kojega so se zlasti vdeležili gospodje Koncilja, Zavrl, Kalan, Kalinger, Zupin in gpč. Clarici, se sklene: Slavnostno zborovanje bodi dne 24. avg.; odbor naj vloži prošnjo, da bi bil ta dan šole prost v vseh šolah tukajšnjega šolskega okraja. Slavnostni odsek (izvoljen po vzkliku: gpč. Ekel ter gg. Kalinger, Zavrl, Potokar in Grajland) pa naj skrbi, da naše društvo dostojno vstopi v kolo slaviteljev pedagoga-velikana.

Pri točki „slučajnosti“ omeni predsednik g. Koncilju toplo priporočujeva okrožnice kočevskih gg. tovarišev, s katero pozivljejo naj bi tudi tukajšnje učiteljstvo s primernimi prispevki pripomoglo k nakupu priličnega nagrobnega spomenika pred leti v hudej zimi ponesrečenemu tovarišu Kuglerju. Ker je pok. Kugler kot vrl značaj še vsem v dobrem spominu, se vse zbrano učiteljstvo temu pozivu z veseljem odzove.

Na poziv g. predsednika končno vsi navzoči navdušeno zakličejo najvišjemu zaslužniku šol, pre-svitlemu vladarju trikratni živio!

Razume se, da smo se po zborovanji še dalj časa pomudili v prijaznih Toplicah kamor pač tudi 24. avgusta ne bude nikdo zamudil priti slaviti spomin našega Komenskega. — Toraj na svidenje!

M. H.

Iz postojinskega okraja. (Vabilo) k občnemu zboru učiteljskega društva za postojinski šolski okraj, dne 7. julija t. l. ob 9. uri predpoludne v Šent-Petru v prostorih g. Korošca. Vspored: 1. Predsednikov nagovor. 2. O šolski higijeni. (Predava g. dr. Kotzmuth). 3. Tajnikovo poročilo. 4. Blagajnikovo poročilo. 5. Volitev novega odbora. 6. Posamezni nasveti. K mnogobrojni vdeležbi vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Iz goriškega okraja. Po sklepu c. kr. okr. šolsk. sveta bodo v tem okraju mesto okrajne učit. skupščine, krajne konferencij in sicer: 27. junija v Opatjenselu, 30. junija v Dornbergu, 4. julija na Gorenjempolji, 18. julija v Ajdovščini, 21. julija v Čepovanu, 25. julija v Pevmi z naslednim dnevnim redom: 1. Učenje I¹/₂. — 2. uri, 2. Razgovor o učenji, 3. Kako naj učitelj postopa, da se bodo nadaljni tečajji prikupili ljudstvu in mladini, pa da se o njih zaželjeni smoter doseže, 4. Samostalni predlogi,

Iz Ščavniške doline. Dne 29. majnika t. l. obhajala je naša šola desetletnico svojega obstanka.

V ta namen pripravljali so se tukajšnji seljani z velikim veseljem; vsak je po svoji moči deloval na to, da bi se slovesnost kolikor mogoče sijajno obnesla.

Deklice in fantje prirejali so vence. Stariši so radi darovali svoje doneseke in odličnjaki so z velikim zanimanjem pomagali krasiti prostor za veselico,

Vže zvečer 28. majnika so pri šoli in na Plitvičkem vrhu, kjer je bil slovesni prostor određen, označali bučeči možnarji sloves prihodnjega dne.

V nedeljo zaran ob 6. uri zbrala se je šolska mladina pri okrašeni šoli, odkoder je v procesiji korakala k sv. maši v farno cerkev sv. Petra.

Svečanost se je začela ob dveh popoldne. Pri šoli zbrani učenci in učitelji kakor tudi stariši in drugi gostje pomikali so se k prostoru v to namenjenu, kateri je pol ure od šole oddaljen. To je bilo potovanje! Vsakemu se je srce radosti smehljalo. Ponosno sta nosila dečko in deklica vsak svojo viharajočo zastavo in vesela godba spremljala je množico.

Dospesvi na Plitvički vrh, ogledavali smo si krasne Slov. gorice, celo rodovito Murško polje, ogrsko vinsko gorovje in proti jugu Boč in Donatsko goro. Nakon malega počitka pričela se je slovesnost.

Gospod nadučitelj Sadu pozdravil je v gladkem domačem jeziku vse navzoče častite goste, stariše in otroke prav slovesno primerjajoč Ščavnjsko šolo drevesu, ki vže 10 let krepko stoji, lepo zeleni in cvetje poganja.

„Jeden najlepši cvet pa“, rekel je, „je današnja veselica“. Dal Bog, da bi ta cvet ne ovenel, ampak, da bi v srcu vseh tukaj zbranih vedno ostal in dober sad donasal.

Ker je bilo veliko odličnih gostov iz nam naklonjenega mesta Radgone, iz Ljutomera in Gradca tako: visokorodna gospoda glavarja: baron Salis in graf Attems, mestni župan g. Rajter, dr. Kotzbeck in veliko učiteljev slovenskih in nemških itd.; razložil je imenitnost te spomeniške svečanosti gospod nadučitelj Erschenjak v nemški besedi, ter sklenil govor na čast Njih Velič. našega presv. cesarja. Otroci z množico gostov pa so zapeli cesarsko pesem, ter potem prednašali in peli razne deklamacije in pesmi slovenski in nemški. Konec bili so otroci pogoščeni s pijačo, kruhom, klobasami, kavo, itd. in vsak prejel je po vrhu za darilo še kako šolsko pripravo.

Ob 7. uri zvečer razšla je večina osrečenih otrok s svojimi veselimi stariši domu.

Ko je napačil mrak, gledali smo še umetni ogenj, kojega je priredil tukajšnji rojak g. Jagerič zdaj mestjan v Gradcu, ki nas je baš zarad veselice počastil.

J. G.

Zagreb. (Poučni izleti za učit. pripravnike.) Hrvatska deželna vlada, katera blagohotno podpira vse, kar koristi in povzdigo šolskega stališča, dovolila je rodoljubno 300 gl. v to svrhu, da se priredijo za četrtoletnike učiteljska v Zagrebu poučni izleti. 14. maja odpotovali so ravnatelj tega zavoda dr. Jurij Arnold z dvema profesorjema in četrtoletniki v krušno Primorje. Ogledali so si Reko, njeno okolico, bližnje otoke, Opatijo in drugo. Ti bodoči učitelji so se z velikim zanimanjem vdeležili

izleta. Mnogo so videli in mnogo so se naučili v nekoliko dneh. To će biti za nje zorni, neizbrisljivi spomin, kajti najboljšje tolmačenje ne bi učinilo v njihovih dušah tako neizbrisljivi vtisek, kakor ga učini oni pogled na morje čarobno, na morje divno, na naš dični Trsat in druge krasote. Bog zna, je-li vsakemu sojeno, da zopet vidi sinje morje; Bog zna, kam ga bo osoda zanesla. Povsod pa bode z domoljubnim ognjem opisoval učencem morje in krasote Primorja. Ravnatelj s profesorjema zasladil jim je ta izlet, razlagajoč in opazajoč na vse, kar je bilo lepo, kar je bilo koristno in potrebno.

Zaradi tega vsa čast in zahvala vis. kraljevski hrvatskeje deželni vladi, osobito gospodu dr. Izid. Kršljanomu, predstojniku oddelka za bogočastje in uk, kateri je navdušen zagovornik takih koristnih in potrebnih izletov in vsled katerega predloga je bila dovoljena tako izdatna svota. — Ta ekskurzija bode v korist učiteljskim pripravnikom, a oni se bodo gotovo hvaležni spominjali vis. kraljevske deželne vlade, koja jim je blagohotno pomogla do tega redkega vžitka. — Svota naznačena za izlet, dokaz je, da se učiteljski stan više ceni.

Po „Napredak-u“.

Dunaj. V uradnem listu za mesto Dunaj beremo v poročilu o seji mestnega svetovalstva dne 5. maja:

„Nachdem der Stadtrath aus der vom löblichen Bezirksschulrathe vorgelegten Geschäftsordnung und dem Magistratsberichte vom 24. März 1892 entnimmt, dass die Herren k. k. Bezirksschulinspectoren als Obmänner der Bezirkssectionen neben dem Inspectionsgeschäfte, auch die administrativen Agenden der Bezirkssectionen (etwa 20 bis 30.000 per Jahr) zu versehen haben, welche sonst von Beamten besorgt werden müßten, daß ferner dieser Geschäftszuwachs seitens der k. k. Bezirksschulinspectoren die täglich mehrstündige Anwesenheit im Amtlocale erfordert, sieht sich der Stadtrath veranlaßt, seinen Bedenken dahin Ausdruck zu geben, daß durch die den Bezirksschulinspectoren in der Geschäftsordnung angewiesene Stellung eine solche Ueberbürdung derselben mit administrativen Agenden hervorgerufen wird, daß eine Beeinträchtigung der berufmäßigen Thätigkeit der Inspectoren, das ist der Schulinpection, zu befürchten ist. Hiervon ist dem Bezirksschulrathe Mittheilung zu machen“.

Šolski nadzorniki na Dunaji ne nadzorujejo samo, ampak opravljajo tudi obilo uradnih poslov. Prav lahko je torej, da zagazi na ta način šolski nadzornik v birokratizem. Sedaj še le umejemo, zakaj se tako zelo upirajo dunajski učitelji upeljavi stalnih šolskih nadzornikov ter zakaj vže sedaj tožijo o birokratizmu.

—y.

Premembe pri učiteljstvu: Imenovani so: Gpdč. Ivana Schuchter, dosedaj podučiteljica na dekl. mešč. šoli v Mariboru, za učiteljico ravno tu;

gosp. Franc Podobnik, učitelj-voditelj na Jezeru (Kor.) nadučiteljem pri Sv. Barbari v Halozah in g. Viljem Neuner, dosedaj učitelj na Muti pa nadučiteljem ravno tu. Gospdč. Berta Hödl, dosedaj supl. nameščena je za podučiteljico pri Sv. Marjeti niže Ptuja. Gosp. Rudolf Koser, prov. učitelj pri Mali nedelji prišel je za podučitelja k Sv. Lovrencu v Slov. goric. — Premeščeni so: gosp. Ivan Weixl, naduč. od D. M. v Pušcavi v Kamnico, gospod Ivan Adamic, učit. iz Šmartnega na Paki v Muto; g. Ivan Zupančič, poduč. pa iz Huma v Sele. Gosp. Franc Rošker, naduč. v Lembahu stopil je v pokoj, gosp. Ivan Irgl, naduč. v Trbovljah pa umrl. N. v m. p.!

Na Primorskem: Pomočni učitelj državne ljudske šole v Trientu (na Tirolskem), g. Janez Hajek imenovan je za def. nadučitelja v Ločnik. Učitelji v Gärgrarji, Pevni in v Šmarjah, gg.: Jožef Budal, Ed. Princič in Ivan Kavc postali so def. nadučitelji na dotičnih šolah; zač. učitelj v Št. Martinu, g. Avgust Poberaj je stalno nameščen; zač. učiteljici, gospdč. Olga Vodopivec v Št. Andražu in Gabrijela Komel v Rihenbergu ste na svojih mestih stalno nameščeni. G. Hrabroslav Volarič, učitelj v Kozani premeščen je v Devin; def. učiteljica iz Bilj gsdč. Karolina Kocijančič pride v Šempas, gdč. Jožefa pl. Bosizio, supl. v Šempasu pa v Pevno.

Zahvala.

Minoli so prekrasni dnevi, katere je preživelo slovensko učiteljstvo v gostoljubnem mestu Kranji. Da-si nebo nam ni bilo premilostno, tekmovalo je slavno meščanstvo, na čelu jim preblagorodni gospod župan Karol Šavnik in narodna društva, na čelu mu preblagorodni gospod c. kr. notar Viktor Globočnik, prirediti nam bivanje v Kranji prijetno, da preprijetno. Vsak vdeležence bode se še v poznih letih spominjal veličastnega vsprejema, katerega nam je priredilo meščanstvo Kranjsko in posebno nam bode ostalo v prijetnem spominu, kako je nas okrasilo s šopki rodoljubno ženstvo mesta Kranjskega; radostno se bomo spominjali vse te ljubavi in pozornosti, katero je vživalo slovensko učiteljstvo v Kranji. Podpisani direktorij šteje si v prijetno dolžnost izreči za vse to svojo najiskrenejšo zahvalo, to pa: slavnemu meščanstvu starodavnega mesta Kranja, na čelu mu preblagorodnemu gosp. županu K. Šavniku, vsem narodnim društvom, to je slavni čitalnici, slavnemu bralnemu društvu in slavni požarni brambi, na čelu jim preblagorodnemu gospodu c. kr. notarju Vikt. Globočnik-u, ter posebej še rodoljubnemu ženstvu mesta Kranjskega. Zahvaliti se pa moramo tudi slavnostnemu odboru, na čelu mu gospodu nadučitelju L. Jelenc-u za njegov trud in tudi gostilničarju gospodu Pet. Majer-ju za njegove priprave.

Direktorij

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Razpisi natečajev.

Št. 692.

I.

Razglas.

Na trirazredni, v četrti plačilni red uvrščeni ljudski šoli v Lembahu se bode namestila nadučiteljeva služba.

Prosilci za to službo naj pošljejo svoje opremljene prošnje, opravljene osobito tudi z dokazom avstrijskega državljanstva in sposobnosti k pomočnemu poučevanju v katoliškem verouku do konca junija krajnemu šolskemu svetu v Lembahu.

Okr. šolski svet v Mariboru, 24. maja 1892.

Predsednik: Marek s. v.

Št. 694.

Razpis učiteljskih služb.

V tem okraju se s tem razpisujó sledeča mesta:

1. mesta učiteljev-voditeljev jednorazrednic: na Berjahl, Banjšicah, v Kozani;

2. potovalnega učitelja za Srednje-Kambreško z 80 glđ. potnine in potovalnega učitelja za Leupozvrh z 100 glđ. potnine.

3. službe učiteljic v Št. Ferjanu in v Podgori.

Vse službe so III. plač. vrste. Dohodki so določeni v dež. šol. postavah 10. marca 1870. in 4. marca 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali učit. sposobnosti je vložiti do 16. julija 1892. sem-le po predpovestavljenih oblastnijah.

Službe pod 1 in 2 navedene oddalo se bode tudi prosilcem z maturitetnim spričevalom, ako bi se vsposobljenih ne oglasilo.

C. kr. okr. šolski svet v Gorici, 19. maja 1892.

Št. 181.

Podučiteljsko mesto.

Z vranskem šolskem okraju je na ljudski šoli IV. plač. razreda v Gomilskem umestiti s pričetkom prihodnjega zimskega tečaja podučiteljsko mesto, z vžitkom prostega stanovanja v šolskem poslopji.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljeni in sicer ako še niso v službi, neposredno, sicer pa predpisanim potem najpozneje do 30. junija t. l. pri krajnem šolskem svetu v Gomilskem.

Okr. š. svet na Vranskem, 13. maja 1892.

Predsednik: dr. Wagner s. v.

Vsebina. I. Četrta skupščina „Zaveze slov. učit. društev“ v Kranji. — II. Kako naj učitelj vzbuja in pešpešuje zanimanje prostega ljudstva za šolo. (A. Kosi.) (Konec) — III. Po deželnih zborih. — IV. Pedagogičski razgled. — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Zahvala. — VIII. Natečaji.